

Аналіз профілю двосторонньої торгівлі як основа для зовнішньоекономічної політики

Сьогодення диктує Україні складний порядок денний питань захисту національних меншин, історичних аспектів та зумовлених ними виборів векторів міжнародних відносин. Тож наразі значення економічних відносин набуває все більш важливого значення і, навіть, іншого виміру.

Необхідним є визначення потенціалу співпраці в економічній, соціальній та інших сферах міждержавної взаємодії, що у результаті міжнародної інтеграції сформують спільний базис для просування національних інтересів. Це дозволить зміцнити регіональну безпеку, забезпечити підтримку з боку країн сусідства, східноєвропейських чи чорноморських країн. Взагалі забезпечення прав національних меншин стає важливим фактором миру та стабільності.

Задля виявлення вузьких місць та недовикористаних можливостей в економічних відносинах із країнами-сусідами важливо провести ґрунтовний аналіз профілів двосторонніх торговельних відносин, включаючи визначення трендів торгівлі товарами. Для оцінки змін у відносинах України з країнами сусідства, було обрано Словаччину і Румунію, оскільки саме з даними країнами відбулись найбільш чутливі зміни за останні роки.

Між Україною і Словаччиною широко розвиваються відносини у соціальній та торгово-економічній сферах. Одним з ключових питань є захист етнічних груп, оскільки в Україні проживає більше 6,4 тис. словаків, які відкрили низку організацій та товариств, що діють з метою захисту історичних та культурних інтересів.

Щодо економічної складової, то з початком дії глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, обсяги товарообігу між Україною та Словаччиною зазнали позитивних змін. Важливо відзначити, що зростання товарообігу не є результатом забезпечення умов для розвитку двосторонніх торгово-економічних відносин між двома країнами, а є наслідком загальної лібералізації умов торгівлі з Європейським Союзом.

Незважаючи на те, що у 2019 році обсяги експорту з України до Словаччини зросли майже на 50%, найбільшу його частку – 68,8% складає сировина або ресурсномісткі промислові виробництва, до яких відносяться: експорт руди, шлаків та золи, металів та деревини і м'яса чи субпродуктів. Що стосується Словаччини, то вона постачає в Україну продукцію середньотехнологічних виробництв, а також сировинні групи, що обумовлений реверсними поставками газу.

До середньотехнологічного виробництва відносяться такі групи товарів, як:

- засоби наземного транспортування;
- пластмаси;
- полімерні матеріали та вироби;
- реактори ядерні;
- котли;
- обладнання та інші електричні машини.

Зважаючи на те, що в товарообміні між Україною та Словаччиною спостерігається істотна відмінність у технологічній структурі на користь останньої, то можна зробити висновок, що необхідна реструктуризація вітчизняного виробництва шляхом налагодження вертикальної виробничої кооперації зі словацькими партнерами (рис. 1).

Наразі внутрішньогалузева співпраця між Україною й Словаччиною у сфері виробництва моторних транспортних засобів, електронної та електричної продукції майже відсутня.

Відносини між Україною та Румунією займають досить важливе значення у зовнішньополітичній діяльності обох країн, що пов'язане з наступними чинниками:

- наявність національних меншин;
- існування значних резервів та потенціалу у торгово-економічних відносинах;
- конкуренція за впливовість у регіоні;
- спільний кордон, що наразі став досить вагомим фактором через воєнні дії на сході української держави.

В останні роки спостерігається позитивна динаміка румуно-української торгівлі, та все ж залишаються далекими її якісні складові, що потребують корекції на основі стратегічних і національних інтересів кожної з країн.

З 2015 по 2019 роки обсяг товарообігу зріс майже вдвічі, а обсяги експорту з України до Румунії більше ніж в півтора рази переважають обсяги імпорту.

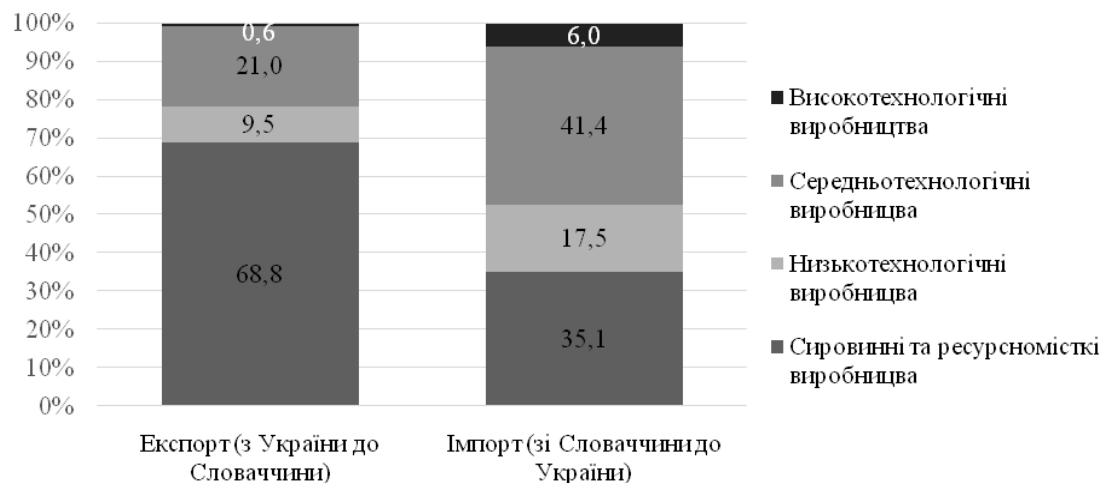

Рис. 1. Технологічний зріз структури торгівлі товарами між Україною та Словаччиною, 2019 р.

Аналогічно зі Словаччиною, обсяги товарообігу між країни зросли за рахунок глибокої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, а не через поглиблення політико-економічних зв'язків, оскільки характер співпраці не є постійним. Структура товарообігу також майже не зазнала змін, експорт з України до Румунії складається на 75% із сировини, ресурсномісткого промислового виробництва та низькотехнологічного виробництва, що містить експорт чорних металів, електричних проводів, руди, шлаків, золи та іншої сировини (рис. 2).

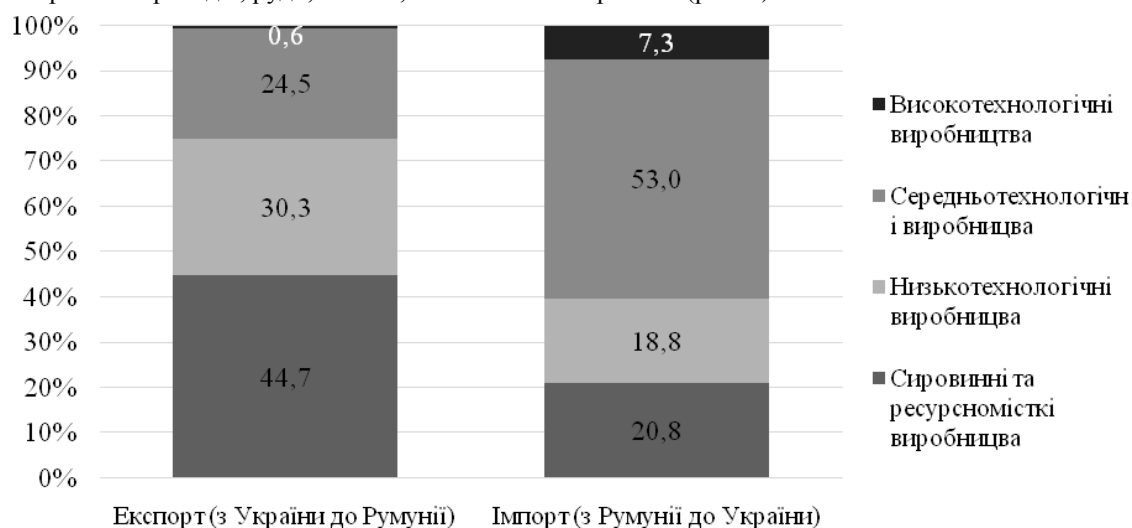

Рис. 2. Технологічний зріз структури торгівлі товарами між Україною та Румунією, 2019 р.

Натомість імпорт – на 60,3% складається з середньо- і високотехнологічного виробництва, включаючи засоби наземного транспорту, електричні машини, обладнання та їх частини, котли та інше устаткування. Також, навіть, зі зростанням кількості спільних підприємств (згідно з даними Міністерства економіки, енергетики та бізнес середовища Румунії, у 2019 році кількість спільних українсько-румунських підприємств становила 915 од., у 2018 році – 804 од.), наявні урядові домовленості щодо зростання обсягів торгово-економічних операцій з поставок промислових товарів з високим ступенем переробки є абстрактними і не визначають конкретних положень щодо поглиблення кооперації між Україною та Румунією.

Отже, проведений аналіз профілів двосторонньої торгівлі може бути використаний в якості підґрунтя для обговорень потенційних напрямів співпраці у ході засідань міжурядових комісій з економічних питань між Україною та Словаччиною, Україною та Румунією. Особливої уваги потребують ті галузі, де рівень внутрішньогалузевої торгівлі перебуває на нульовій позначці. Це свідчить про недостатньо активну та ефективну комунікацію як на інституційному рівні, так і на рівні бізнес-суб'єктів (суб'єктів господарювання).

Важливим є забезпечення участі представників відповідних сфер бізнесу до двостороннього міжурядового діалогу для виявлення необхідних напрямів державної підтримки потенційної міжнародної кооперації.